

กฎการจดทะเบียนคนเกิดคนตายหัวเมือง

มหาอำมาตย์โท พระยามหาอำมาตยาธิบดี ผู้รั้งตำแหน่งเสนาบดี
 กระทรวงมหาดไทย รับ พระบรมราชโองการได้เกล้า ๆ ดำรัสเหนือเกล้า ๆ
 ตั้งว่า ตามที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ตราพระราชบัญญัติการ
 ทำบัญชีคนใน พระราชอาณาจักร์ขึ้น เมื่อ พุทธศักราช ๒๔๕๒ นั้น มีต้น
 การปกครองท้องที่จัดได้เป็น หลักฐาน มั่นคง แล้ว ทรงพระราชดำริห์
 เห็นว่า ถึงเวลา จะจดทะเบียน คนเกิด คนตาย ตาม หัวเมืองทั่ว ๆ ทั้งพระราช
 อาณาจักรได้ จึง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ๆ ให้ตั้งกฎเสนาบดีทำการ
 จดทะเบียน คนเกิด คนตาย ซึ่ง พระราชทาน อำนาจไว้ตาม ความใน
 มาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติ ทำบัญชีคน ในพระราชอาณาจักร์ มีข้อความ
 ต่อไปนี้ คือ

หมวดที่ ๑

ว่าด้วยการใช้กฎ

- ข้อ ๑ กฎนี้ให้เรียกว่า กฎการจดทะเบียน คนเกิด คนตาย หัวเมือง
 พระพุทธศักราช ๒๔๕๘
- ข้อ ๒ ให้ ใช้กฎนี้ในหัวเมือง ทุกมณฑล นอกจาก จังหวัดกรุงเทพฯ
 ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พระพุทธศักราช ๑๙๕๘ เป็นต้นไป

หมวดที่ ๒

ว่าด้วย การ แจ้งความ แดงต๊ะเบี่ยน คนเกิด คนตาย

ข้อ ๓ ถ้ามี คนเกิด เป็น น้าที่ ของ บิดามารดา หรือ เจ้าของ บ้าน จะ ต้อง แจ้งความ ต่อ กำนัน ผู้ปกครอง ท้อง ที่ ตำบล ซึ่งตน อยู่ นั้น ให้ทราบ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันเกิด

ข้อ ๔ ถ้ามี คนตาย เป็น น้าที่ ของ บิดามารดา หรือ เจ้าของ บ้าน จะ ต้อง แจ้งความ ต่อ กำนัน ผู้ปกครอง ท้อง ที่ ตำบล ซึ่งตน อยู่ นั้น ให้ทราบ ภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับตั้งแต่วเวลาตาย

ข้อ ๕ สถานที่ต่าง ๆ ดังเช่น วัด สุเหร่า โรงพยาบาล โรงเรียน โรงทหาร สถานที่ตำรวจ署 สถานที่รถไฟ ที่ทำการไปรษณีย์ โทรเลข เรือนจำ หรือ ที่ทำการต่าง ๆ ของรัฐบาล เมื่อ มี คนเกิด หรือ คนตาย เป็น น้าที่ ของ หัวหน้าผู้ควบคุมคน แดงต๊ะเบี่ยน สถานที่เหล่านั้น จะ ต้อง แจ้งความ ต่อ กำนัน ผู้ปกครอง ท้อง ที่ ซึ่ง ตั้งสถานที่ เหล่านั้น ภายในกำหนด เวลา ที่กล่าว มา แดงใน ข้อ ๓ และ ข้อ ๔

ข้อ ๖ ผู้ มี น้าที่ เป็น ผู้ แจ้งความ คนเกิด แดงต๊ะเบี่ยน นั้น ถ้า มี เหตุ จำเป็น จะ ไป แจ้งความ ด้วยตนเองไม่ได้ จะ ให้ ผู้ใด ไป แจ้งความ แทนก็ได้

ข้อ ๗ เมื่อ กำนัน ได้ รับ แจ้งความ ว่า มี คนเกิด คนตาย ให้ จด คำ แจ้งความ นั้น ลง ทะเบียน แดง ออกใบ คู่มือ ให้ แก่ ผู้ ที่ มา แจ้งความ นั้น รับ ไป ถือไว้ เป็น หลักฐาน

ข้อ ๘ เมื่อกำหนด รับแจ้งความ คนเกิด หรือ คนตาย แล ออกใบคู่มือ ให้แก่ผู้ ที่มาแจ้งความ แล ต้อง แก่ ไซ้ บาญชี สำม โนครวั ซึ่งตกรักษาไว้ ให้ถูกต้อง ทันทึ แล นำบาญชี สำม โนครวัไป รายงาน ต่อกรมการ อำเภอให้ทราบ ในเวลาที่ไป ประชุม ยิงที่ ว่า การอำเภอ รวม เวลา รายงาน คนเกิด คนตาย จน ถึงกรมการ อำเภอไม่เกิน กว่า เดือน หนึ่ง นับแต่ วันเกิด หรือตาย ให้ กรมการ อำเภอ แก่ บาญชี สำม โนครวั สำหรับที่ ว่าการ อำเภอให้ตรงกัน แล ให้ คั้นบาญชี สำม โนครวั ฉบับ ที่กำหนด รักษา นั้น กลับไปไว้ยัง ตำบลด ตามเดิม

ข้อ ๙ ถ้ามี คนตาย ลงในระหว่าง เดินทาง เช่น ตายในป่า หรือ ในทุ่งเปลี่ยว ให้เป็น นาทึ ของผู้ ที่ไป กับคนตาย หรือผู้ ที่ พบศพ คนตาย นั้น แจ้งความ ต่อกำหนด ผู้ปกครอง ท้องที่ ซึ่ง มีคนตาย นั้น ภายใน ๒๔ ชั่วโมง นับตั้งแต่ เวลาตาย หรือ เวลาที่พบศพ แล ให้ กำหนด จักการ ตาม ความที่ ว่าไว้ ในข้อ ๗

ข้อ ๑๐ ถ้ามี คน ต่างตำบล มาตายลงใน ท้อง ที่ของกำหนด นายตำบลใด ซึ่ง ผู้ตายมิได้ มีชื่อในบาญชี สำม โนครวั ของ ตำบล นั้นไซ้ ถ้าสามารถ จะทราบได้ ให้กำหนด จดชื่อ แลที่อยู่ ชื่อบิดา มารดา หรือ บุตรีภรรยา หรือ สำม ของ ผู้ตายไว้ ให้ ได้ความ ชัดเจน ยื่นต่อกรมการ อำเภอในเวลาไป ประชุมณะ ที่ว่า การ อำเภอ ภายในไม่เกิน หนึ่ง เดือน นับแต่ วันทราบเหตุ ถ้าเป็น คนใน อำเภอ เดียวกัน ให้ แก่ บาญชีสำม โนครวัซึ่งรักษาไว้ ณที่ ที่ว่า การ อำเภอ แล แจ้งความ ให้กำหนด ผู้ปกครอง ท้อง ที่ตำบล ซึ่ง ผู้ตาย

อยู่ในท้องที่ตำบลนั้น แก่ ราษฎรผู้ตำหนิ โทษว่าให้ตรงกันด้วย ถ้าเป็น
คนมาจากอำเภออื่น ให้กรรมการ อำเภอ แจ้งความไปยัง กรรมการ อำเภอ
ท้องที่ ๆ ผู้ตาย อยู่ นั้นให้ทราบ ให้หนังสือ แจ้งความได้ ออกจากที่
ว่าการ อำเภอ ภายใน ๓ วัน นับแต่วันที่ได้ทราบจาก กำนัน

ข้อ ๑๑ การ รับ แจ้งความ คนตาย นั้น เมื่อ กำนัน มีเหตุ ควรส่ง โดยว่า
อาการ ที่ ตาย นั้น เป็น โรคร้าย อาจ จะคิด ต่อ กัน ได้ กดี หรือ จะ ตาย
โดย ฆาฏกรรม กดี ให้ กำนัน รายงาน ต่อ เจ้าพนักงาน ผู้ มีหน้าที่ ตาม ที่ ว่า
ไว้ใน พระราชบัญญัติ ระเบียบ โครระบาทว่า หรือ พระราชบัญญัติ ศึกษณะ
ปกครอง ท้องที่ หรือ พระราชบัญญัติ ชินสูตร์ พลิกศัพ ตาม ชนิดเหตุ ที่
ส่ง โดย นั้น แลให้ รอกการ ออก ใบ คุ่มมือ ไว้ ก่อน จน กว่า จะ ได้รับ อนุญาต
จาก ผู้ มีอำนาจ เห็นชอบ จึง ออก ใบ คุ่มมือ ให้

ข้อ ๑๒ เมื่อ กำนัน ตำบล ได้ ทราบ ว่า มีเหตุ ที่ กระทำให้ จำนวน
คนเกิด กดี คนตาย กดี คลาดเคลื่อน ดังเช่น ว่า มีคนเกิด หรือ ตาย ไม่มี
ผู้ แจ้งความ ให้ ทราบ เป็น คน เป็น น้่าที่ ของ กำนัน ผู้ ทราบ เหตุ นั้น
จะ ต้อง สอบสวน ให้ ได้ ความ แน่นนอน แลแล้ว แก่ ราษฎรผู้ตำหนิ โทษว่า ที่ ยัง
บกพร่อง อยู่ นั้น ให้ บริบูรณ์ แล รายงาน ให้ กรรมการ อำเภอ ทราบ ภายใน
เวลา ไม่เกิน ๑ เดือน

ข้อ ๑๓ เมื่อ กรรมการ อำเภอ ได้ แก่ จำนวน คนเกิด คนตาย ใน ราษฎร
ผู้ตำหนิ โทษว่า การ อำเภอ ถูกต้อง แลแล้ว ให้ คัด รាយงาน คนเกิด คนตาย
ลงใน ทะเบียน แลให้ รวบรวม จำนวน คนเกิด คนตาย ลง ใน รายงาน นำไป

ยื่นต่อผู้ว่าราชการเมือง ในเวลาที่ไปประชุมประจำเดือนณะศาลากลางเมืองทุกเดือน แต่ถ้การประชุมกรมการอำเภอได้เลื่อนไปช้ากว่าวันที่ ๕ แล้ว ไม่ควรให้การตั้งรายงานจำนวนคนเกิดคนตายนี้ถึงเมืองช้ากว่าวันที่ ๕ ของเดือนใหม่

ข้อ ๑๔ เมื่อผู้ว่าราชการเมืองได้รับรายงานจำนวนคนเกิดคนตายในเมืองนั้นพร้อมแล้ว ให้รวมยอดลงในรายงานส่งศาลารัฐบาลมณฑลให้รายงานได้ออกจากเมืองก่อนวันที่ ๑๐ ของเดือนที่ได้รับรายงานบอกจำนวนคนเกิดคนตายจากกรมการอำเภอทุกเดือน ให้ส่งมณฑลศึกษาธิการทำรายงานแยกเป็นรายเมืองส่งกระทรวงมหาดไทย

หมวดที่ ๓

ว่าด้วยโทษผู้กระทำผิด

ข้อ ๑๕ ผู้มีหน้าที่ต้องแจ้งความต่อกำนัน เมื่อมีคนเกิดหรือคนตายก็ด้ ถ้าไม่ได้แจ้งความตามที่ว่าไว้ในข้อ ๓ ข้อ ๔ ข้อ ๕ และ ข้อ ๙ แห่งกฎนี้ ผู้นั้นมีความผิดชั้นหุโทษปรับเป็นเงินไม่เกินกว่า ๑๒ บาท ถ้าผู้ใดเจตนาจะซ่อนเร้นความเกิด ความตาย ไม่แจ้งความต่อกำนัน นายตำบลผู้นั้นมีความผิดตามประมวลอาญามาตรา ๑๙๗

หมวดที่ ๔

ว่าด้วยการรางวัล

ข้อ ๑๖ ถ้าผู้ใดนำความมาแจ้งต่อเจ้าพนักงานว่า ผู้ใดผู้หนึ่งไม่แจ้งความคนเกิดคนตายด้วยประการใด ๆ ก็ด้ เมื่อกรมการอำเภอ

วันที่ ๒ มกราคม ๒๔๕๘ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๓๒ หน้า ๔๑๑

ได้เปรียบเทียบให้ปรับผู้กระทำความผิด หรือ คัดได้ พิจารณาคดี นั้น ถึงที่
สุดว่ามีความผิด ตามความใน ข้อ ๑๖ แห่งกฎนี้แล้ว ให้ผู้ว่าราชการ
เมือง จ่ายเงินรางวัลให้แก่ผู้นำความ มาแจ้ง นั้น รายละเอียด ๔ บาท

กฎให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๔๕๘

(ลงนาม) มหาอำมาตย์โท พระยามหาอำมาตยาธิบดี

ผู้รั้งตำแหน่งเสนาบดี